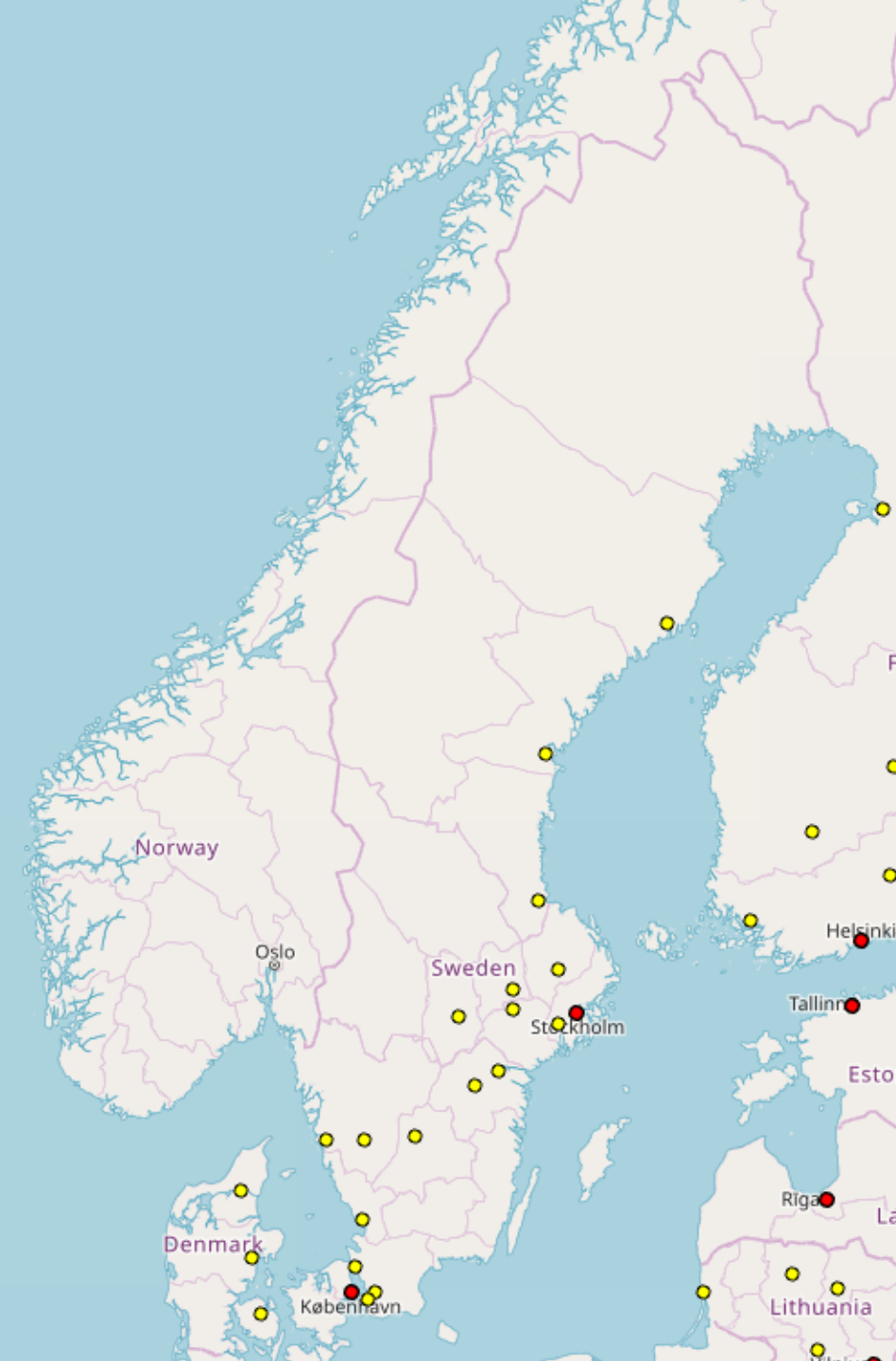

Urbana knutpunkter

Henrik Zetterquist, Trafikverket

Trafikverket

Alla kommer fram smidigt, grönt och tryggt.

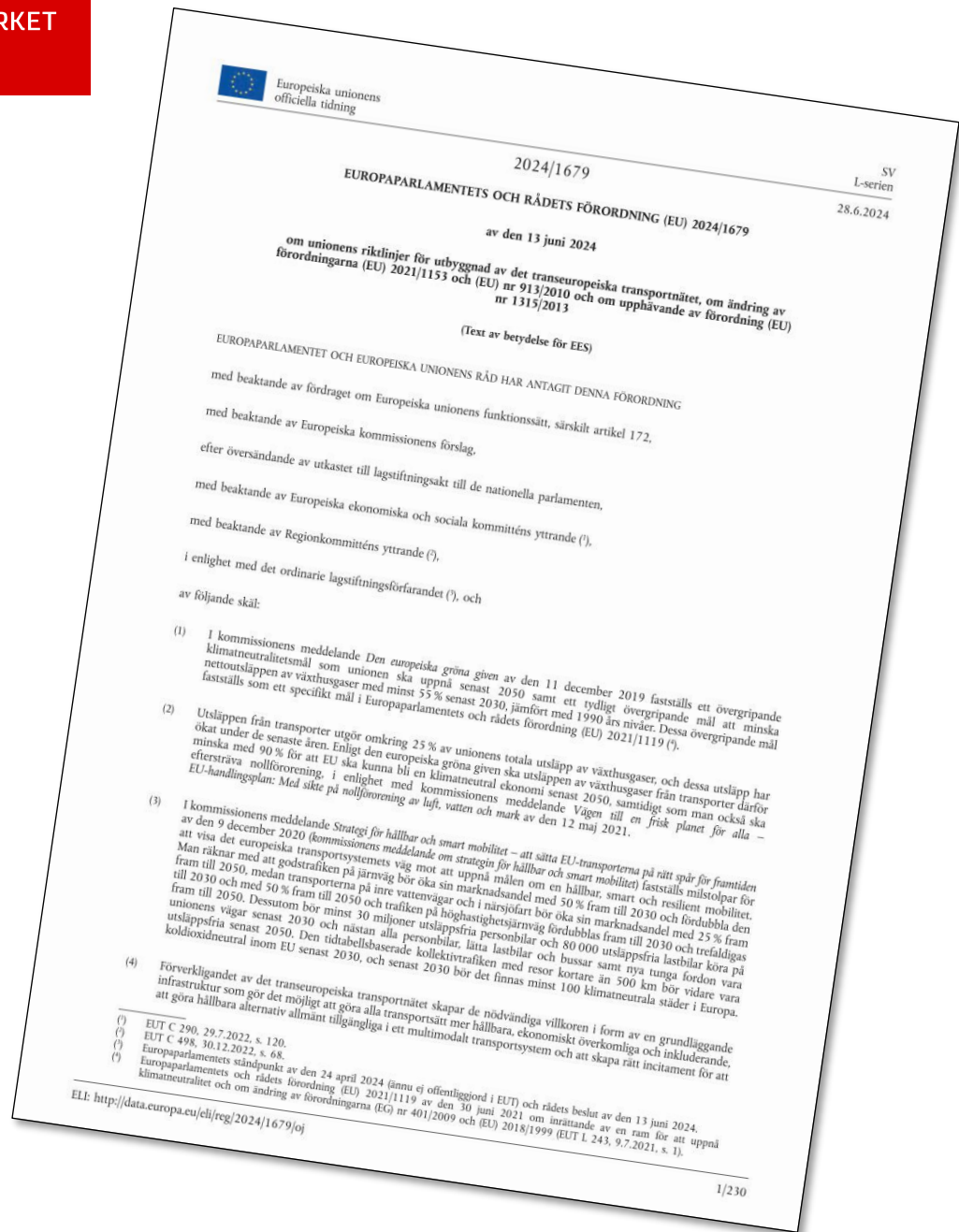
TEN-T

2024/1679

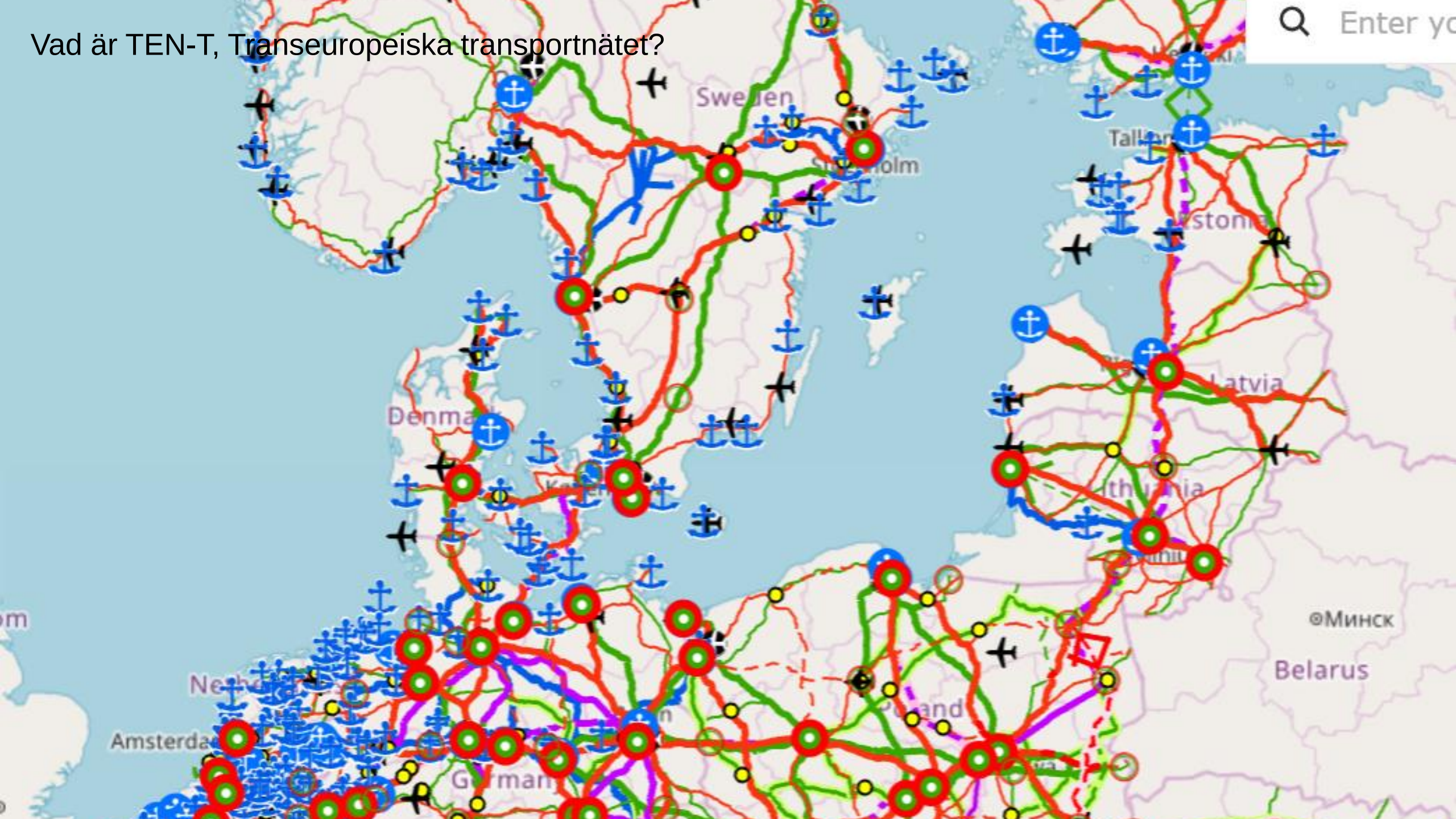
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1679

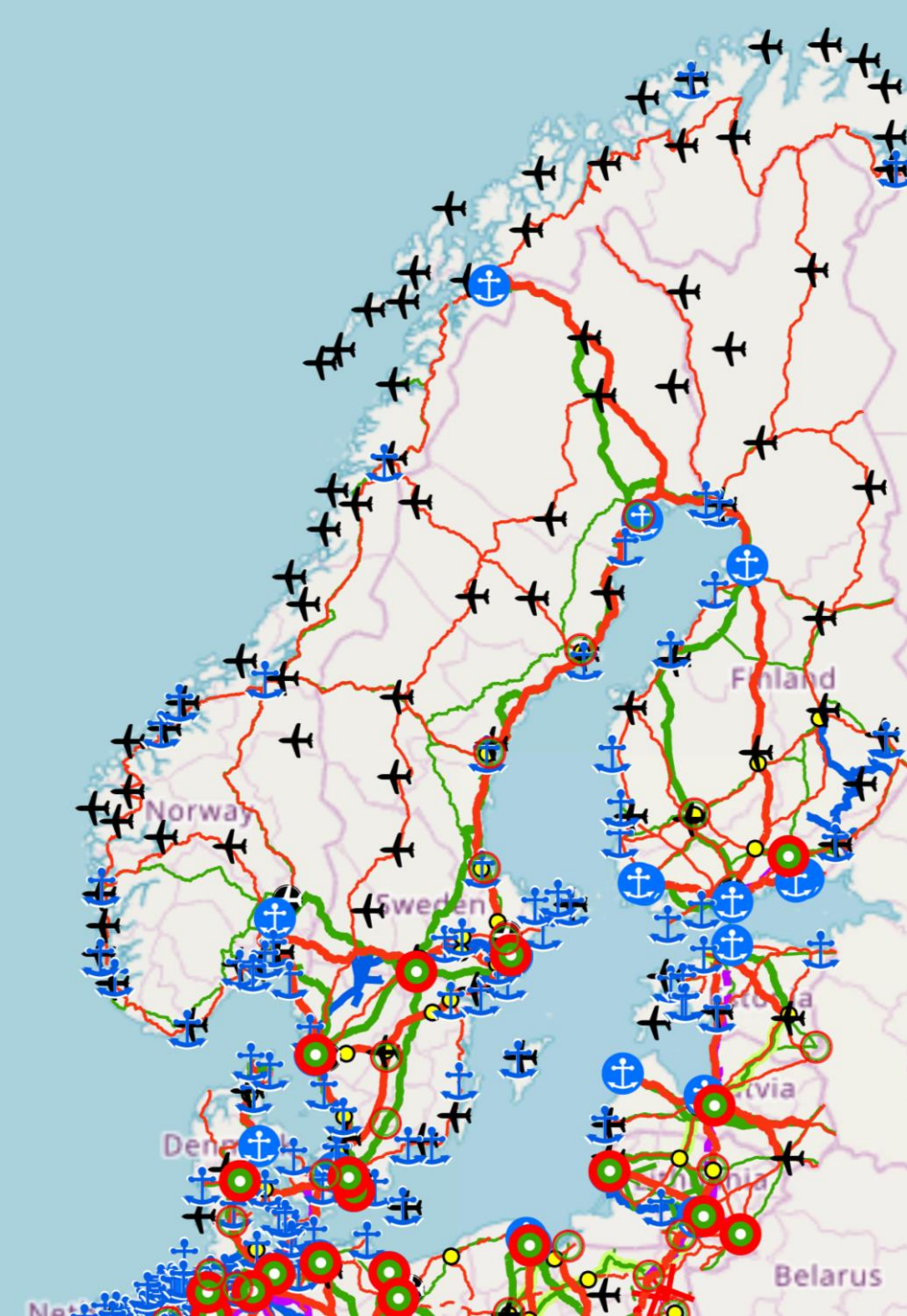
av den 13 juni 2024

om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1153 och (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordning (EU) nr 1315/2013

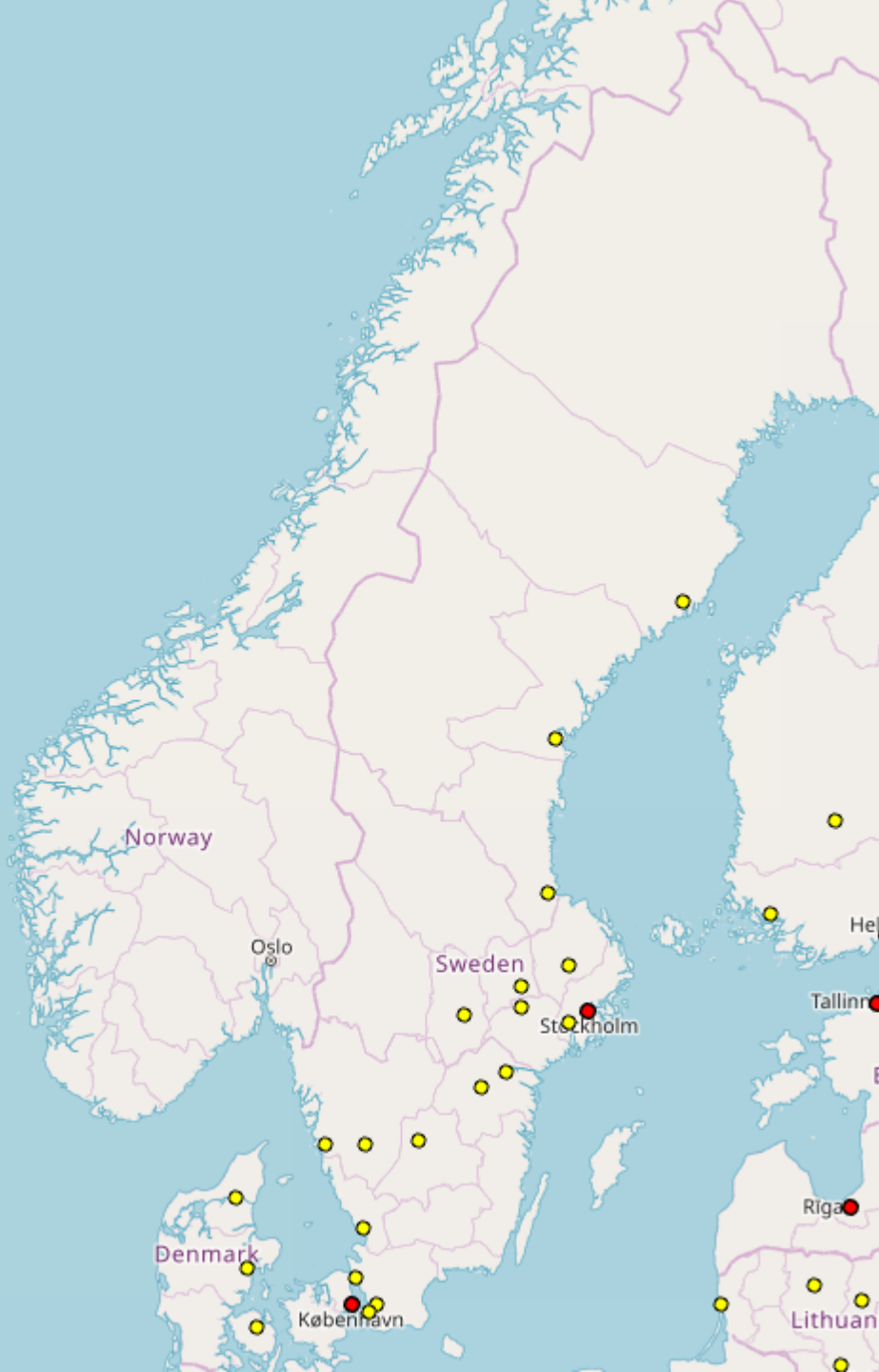
Vad är TEN-T, Transeuropeiska transportnätet?

TEN-T i Sverige

- 645 mil väg (300+345) (stom+övergripande)
 - 585 mil järnväg (400+185)
 - **18 urbana knutpunkter***
 - 26 flygplatser (3+23)
 - 26 kusthamnar (5+21)
 - 5 inlandshamnar (2+3)
 - 12 järnvägs- och vägterminaler (5+7)
-
- Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Malmö, Norrköping, Örebro, Södertälje, Stockholm, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Västerås
 - Huvudregel (>100 000 inv)

Urbana knutpunkter i Sverige

Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Malmö, Norrköping, Örebro, Södertälje, Stockholm, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Västerås

Urbana knutpunkter Förordning 2024

- Förordning 13 juni 2024
- Att bättre integrera den urbana dimensionen och sista milens anslutning i TEN-T-nätverket
- Undvika att stadsområdena blir flaskhalsar i strategiska transportkorridorer.
- 18 urbana knutpunkter utpekade i Sverige/431 i hela EU

Europeiska unionens
officiella tidning

SV
L-serien
28.6.2024

2024/1679
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1679
av den 13 juni 2024
om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1153 och (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordning (EU) nr 1315/2013
(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 172,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter överlämmande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) I kommissionens meddelande Den europeiska gröna given av den 11 december 2019 fastställs ett övergripande klimatneutralitetsmål som unionen ska uppnå senast 2050 samt ett tydligt övergripande mål att minska nettoutsläppen av växthusgaserna med minst 55 % senast 2030, jämfört med 1990 års nivåer. Dessa övergripande mål fastställs som ett specifikt mål i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 ⁽⁴⁾.
- (2) Utsläppen från transporter utgör omkring 25 % av unionens totala utsläpp av växthusgaserna, och dessa utsläpp har ökat under de senaste åren. Enligt den europeiska gröna given ska utsläppen av växthusgaserna från transporter därför minska med 90 % för att EU ska kunna bli en klimatneutral ekonomi senast 2050, samtidigt som man också ska eftersträva nollförening, i enlighet med kommissionens meddelande Vägen till en frisk planet för alla – EU-handlingsplan: Med sikte på nollförening av luft, vatten och mark av den 12 maj 2021.
- (3) I kommissionens meddelande Strategi för hållbar och smart mobilitet – att sätta EU-transporterna på rätt spår för framtiden av den 9 december 2020 (kommissionens meddelande om strategin för hållbar och smart mobilitet) fastställs milstolpar för att visa det europeiska transportsystemets väg mot att uppnå målen om en hållbar, smart och resilient mobilitet. Man räknar med att godstrafiken på järnväg bör öka sin marknadsandel med 50 % fram till 2030 och fördubblas den fram till 2050, medan transportererna på inre vattenvägar och i närjöfart bör öka sin marknadsandel med 25 % fram till 2030 och med 50 % fram till 2050 och trafiken på höghastighetsjärnväg fördubblas fram till 2030 och trefaldigas fram till 2050. Dessutom bör minst 30 miljoner utsläppsfria personbilar och 80 000 utsläppsfria lastbilar köra på unionens vägar senast 2030 och nästan alla personbilar, lätta lastbilar och bussar samt nya tunga fordon vara utsläppsfria senast 2050. Den tidtabellebaserade kollektivtrafiken med resor kortare än 500 km bör vidare vara koldioxidgeutral inom EU senast 2030, och senast 2030 bör det finnas minst 100 klimatneutrala städer i Europa.
- (4) Förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet skapar de nödvändiga villkoren i form av en grundläggande infrastruktur som gör det möjligt att göra alla transportsätt mer hållbara, ekonomiskt överkomliga och inkluderande, att göra hållbara alternativ allmänt tillgängliga i ett multimodalt transportsystem och att skapa rätt incitament för att

⁽¹⁾ EUT C 290, 20.7.2022, s. 120.
⁽²⁾ EUT C 498, 30.12.2022, s. 68.
⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 24 april 2024 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 13 juni 2024.
⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (EUT L 243, 9.7.2021, s. 1).

EL: <http://data.europa.eu/eli/rep/2024/1679/oj>
1/230

Krav på urbana knutpunkter 1

Tillgång till laddnings- och tankningsinfrastruktur för alternativa bränslen i enlighet med förordning (EU) 2023/1804.

Senast den 31 december 2027:

- i) Antagande och övervakning av en plan för hållbar mobilitet i städer (Sump)
- ii) Insamling och inlämnande till kommissionen av data om mobilitet i städer

Medlemslandet ska upprätta ett stöd för detta arbete

NSSP National SUMP Support Programme

Trafikstrategier sedan 2005

- Hjälpa kommuner att öka den strategiska höjden i trafikplaneringen
- Skapa en brygga mellan tidiga strategiska skeden och sena mer konkreta skeden

Vad ska en SUMP innehålla?

1. Analys av nuläget: Trafikflöden, transportvanor, utsläpp och tillgänglighet.
2. Vision och mål: Långsiktiga mål för hållbar mobilitet.
3. Åtgärdsplan: Konkreta initiativ för att minska bilberoende och främja kollektivtrafik, cykling och gång.
4. Intressentsamverkan: Dialog med medborgare, företag och beslutsfattare.
5. Uppföljning och utvärdering: Indikatorer för att mäta framgång och anpassa åtgärder.
6. Klimat- och miljöperspektiv: Fokus på att minska utsläpp och förbättra livskvalitet.

Trafikstrategier

Sustainable Urban Mobility Plans

- 18 Urbana knutpunkter i Sweden. Alla har en plan.
- Städer, större städer, större förorter - de flesta har en plan
- Ingen käpp
- Ingen morot
- Ingen lagstiftning
- Inget finansiellt stöd
- Stöd från nationell nivå – Trafikverket.

Trafikstrategi

för Örebro kommun

PROGRAM • POLICY • **STRATEGI** • HANDLINGSPLAN • RIKTLINJER

Krav på urbana knutpunkter 2

Senast den 31 december 2030: **utbyggnad av multimodala knutpunkter för persontrafik** för att underlätta förbindelser för ”första och sista kilometern”, inbegripet underlättande av tillgång till infrastruktur för kollektivtrafik och aktiva transportsätt, och som är utrustade med minst en laddningsstation enligt definitionen

Senast den 31 december 2040: inrättande, förutsatt att detta bekräftas i en samhällsekonomisk kostnads-nyttöanalys, **av minst en multimodal godsterminal**, om det inte redan finns en sådan terminal, som möjliggör tillräcklig omlastningskapacitet inom den urbana knutpunkten eller i dess närområde.

Utgångsläget i Sverige

- Alla 18 urbana noder har någon form av trafikstrategi/SUMP.
- Det finns samarbete mellan de urbana noderna och den nationella nivån.
- Kravet på tillgång till en multimodal godsterminal uppfyllt (vissa osäkerheter kvarstår).
- Kravet på tillgång till multimodala passagerarhubbar (troligen) uppfyllt.
- Kommissionen har visat öppenhet för att lösa bl a territoriella frågor kopplade till planering och uppföljning på medlemsstatsnivå. (pågående arbete)
- Svenska riktlinjer för SUMP finns både på kommunal och regional nivå.

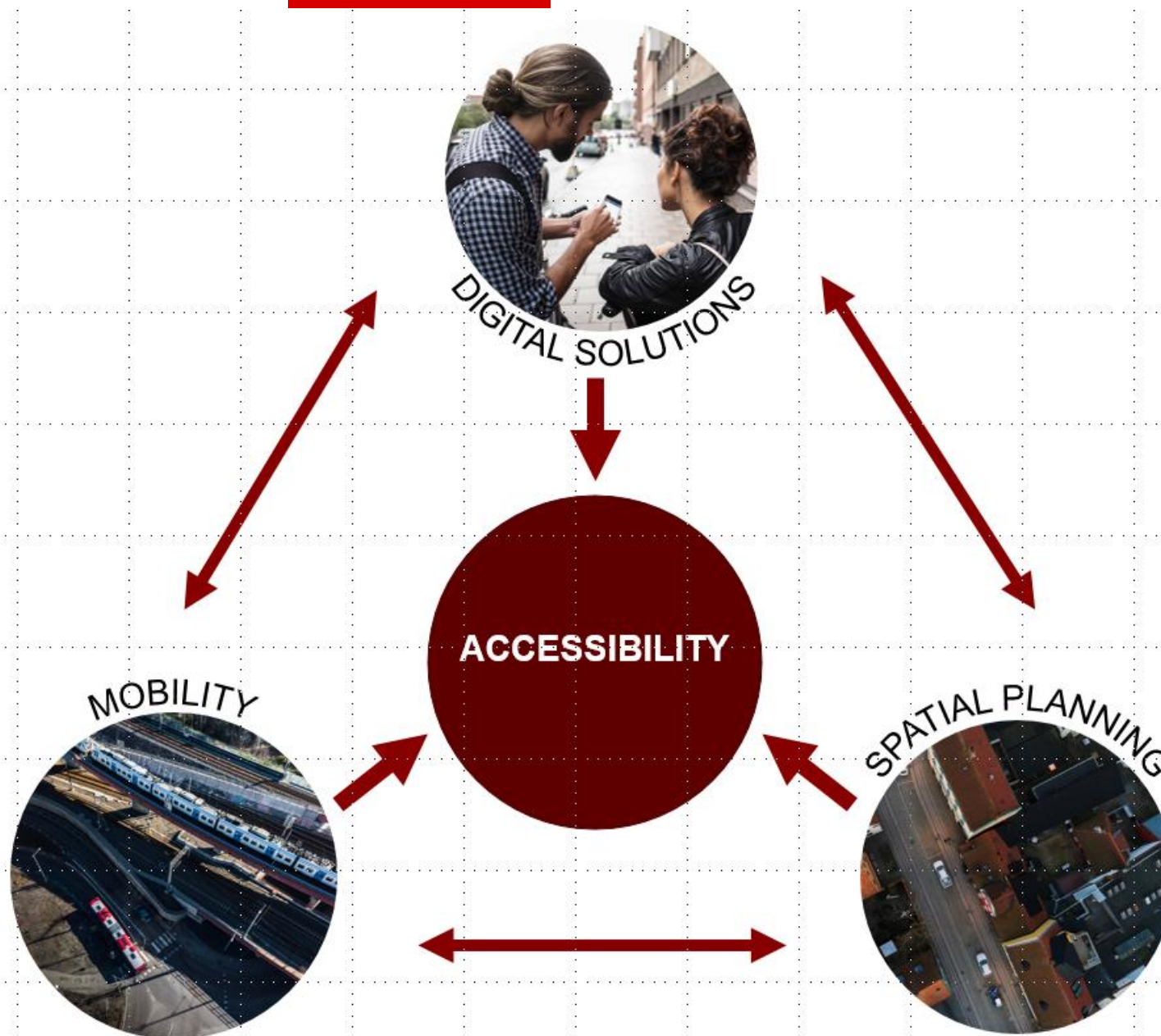
Ej lösta frågor

- Geografisk omfattning (kommun, region, FUA, GUA)
- Uppföljning, indikatorer (kommunen, EU)
- Säkerställande av nivå på SUMP

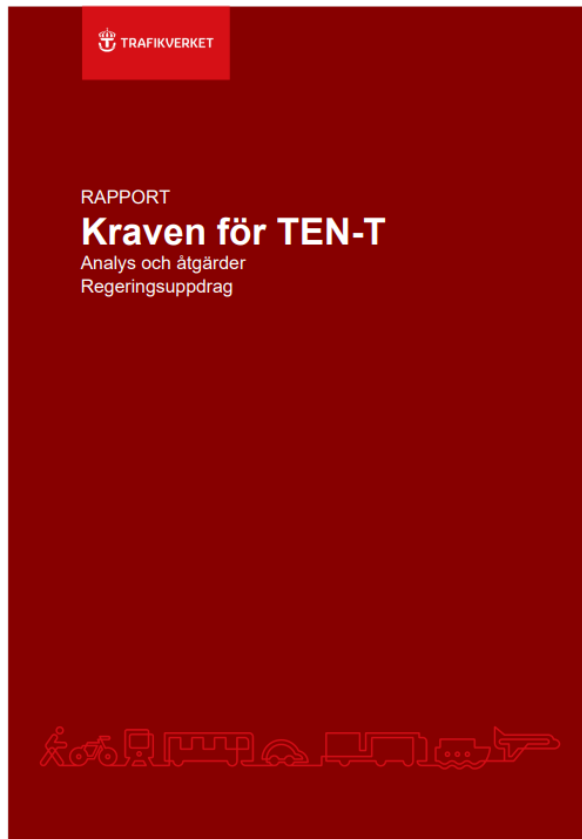
Utmaningar

- Territoriellt
 - Stad och stadsområde
 - Planering och uppföljning
- Strategisk planering.
 - Definition i regeringsuppdrag: Med strategisk planering avses samspelet mellan olika planeringsprocesser som bedrivs inom olika sektorer och av olika aktörer.
- Governance / Samverkansstyrning

Triple access planning

Vill ni veta mer?

Kontakta mig.
henrik.zetterquist@trafikverket.se